

In deze rubriek wordt een overzicht gegeven van recente artikelen en rapporten die het resultaat zijn van in Nederland gedane waarnemingen en verricht onderzoek. Het gaat om publikaties die betrekking hebben op in ons land in het wild levende vogels. Verder beperkt deze rubriek zich tot originele bijdragen van minstens regionaal belang.

Deze aflevering betreft het eerste deel van het overzicht 1982. De volgende *regionale* bladen en uitgaven werden doorgenomen (onder vermelding van redactieadres):

Anser Lugtenbergweg 38, 8071 XH Nunspeet
Duumpje Oranjestraat 11, 4515 CA IJzendijke
Fitis Derde Loosterweg 56, 2182 CW Hillegom
Fjildrop R. van Nautaweg 33, 9061 AP Giekerk
Gierzwaluw Uiterwaardenstraat 261-III, 1079 CR Amsterdam
Grauwe Gors Thorbeckelaan 5, 9722 NA Groningen
Grutter Leonofstraat 29, 1562 BR Krommenie
Korhaan Gabriëlgaarde 42, 1241 AM Kortenhoef
Kruisbek Fazantenkamp 795, 3607 EA Maarssen
Kuluut Lotusstraat 48, 5721 ZV Asten
Mourik Stollenbergweg 38, 6572 AC Berg en Dal
Onze Waard Polderstraat 151, 2952 AL Alblasserdam
Roodborsttapuit Jan Sluijtersweg 26, 5645 JD Eindhoven
Steltkluut Saxhavenstraat 5, 4561 HB Hulst
Sterna Nw. Kraayertsedijk 1, 4456 NV Lewedorp
Twirre Corellistraat 65C, 8915 BL Leeuwarden
Vanellus Earnseker 17, 9036 LK Menaldum
Vogelvlucht Bosquetplein 7, 6211 KJ Maastricht
IJsvogel Eefdesse Enkweg 5, 7213 LB Gorssel

Herkenning en verenkleed

- VAN DEN BERG A. B. 1982. Identification of juvenile Rose-coloured Starling. *Dutch Birding* 4: 60-61.
 — 1982. Moults and basic plumages of Rose-coloured Starling. *Dutch Birding* 4: 136-139.
 GAASBEEK H. A. 1982. Great White Egret with geranium-red legs. *Dutch Birding* 4: 53.
 GUËX C. 1982. Bewick's Swan with orange-yellow legs and feet. *Dutch Birding* 4: 54.
 HEIJNEN T. & NEUTS F. 1982. Opmerkingen over determinatie van de Bergfluit. *Roodborsttapuit* 2 (3): 43-45. — Naar aanleiding van twee nieuwe waarnemingen in Noord-Brabant (11 mei 1981, Veldhoven en 21-22 mei, Ullingse Bergen bij St. Anthonis).
 VAN IJZENDOORN E. J. 1982. On plumage variation in juvenile Bairds Sandpiper. *Dutch Birding* 4: 28.
 DE KNIFF P. 1982. Bepaling van leeftijd en geslacht bij Pestvogel. *Dutch Birding* 4: 73-79.
 — 1982. Afwijkende Spreuw bij Huizen in augustus 1981. *Dutch Birding* 4: 135-136.
 VAN OOSTVEEN J. J. 1982. Verenkleed en naakte delen van juveniele Steltkluut. *Dutch Birding* 4: 89-90.
 PIERSMA T. 1982. Het gebruik van biometrische gegevens voor de bepaling van het geslacht van Futen (*Podiceps cristatus*). *Nieuwsbrief NSO* 3: 84-87.

TOMBEUR F. L. L. 1982. Over de herkenning van de Ruigpootbuizerd (*Buteo lagopus*). *Veldorn. Tijdschr.* 5: 85-93.

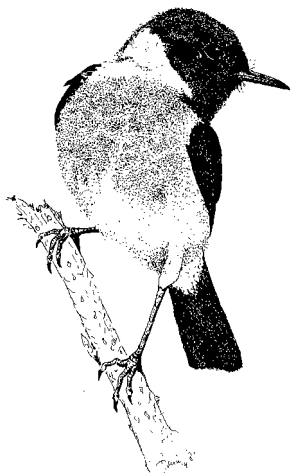
Algemene biologie

- LEOPOLD M. 1981. Aanpassingen van onder water dui-kende vogels. *Duumpje* 7 (3): 11-14. — Biochemische aanpassingen.
 LOODE W. 1982. De Fluit, zanger in een kathedraal van groen. *Vogels* 2: 140-143.
 LOTERIJMAN J. A. 1982. Uit het leven van de Grote Bonte Specht. *Vogels* 2: 56-59, 133-135.
 MARTEIJN E. 1981. Steltlopers: prima zwemmers. *Duumpje* 7 (4): 13-14.
 SMIT A. 1982. Wederwaardigheden van een draaihals-familie. *Natura* 79: 267-270.
 STRIJBS J. P. 1982. De Winterkoning. *Vogels* 2: 232-234.
 VOOS K. H. 1982. Blauwe Kiekendief [—] ongespecialiseerd zijn is zijn geheim, op de grond broeden is zijn ondergang. *Vogels* 2: 176-178.
 — 1982. Steenuil heeft woningnood en houdt niet van koude winters. *Vogels* 2: 12-14.
 — 1982. Smelleken [—] kleinste valk van Europa. *Vogels* 2: 136-138.

Broeden en voedsel

- VAN BALEN J. H. *et al.* 1982. Studies on hole-nesting birds in natural nest sites. I. Availability and occupation of natural nest sites. *Ardea* 70: 1-24.
 BIJLSMA R. G. 1982. Breeding season, clutch size and breeding succes in the Bullfinch *Pyrrhula pyrrhula*. *Ardea* 70: 25-30.
 BUISE M. A. 1982. Prooien van Torenavalk en Steenuil. *Steltkluut* 12: 156-159. — Een overzicht van in nestkasten aangetroffen prooiresten. Acht steenuil-broedsels en 21 torenvalk-broedsels werden gecontroleerd tijdens het ringen van de jongen.
 VAN DUIN G. 1982. Plukgedrag van een Boomvalk in gevangenschap. *Gierzwaluw* 20 (2): 59-60.
 HAVERSCHMIDT F. 1982. Het broedseizoen en de legsel-grootte van de Watersnip. *Vanellus* 35: 25-26.
 HULSCHER J. B. 1982. The Oystercatcher *Haematopus ostralegus* as a predator of the bivalve *Macoma baltica* in the Dutch Waddensea. *Ardea* 70: 89-152.
 LAM E. 1982. Grauwe Klauwieren op Terschelling. *Aythya* 21 (3): 5-10. — Gedragswaarnemingen aan een paar met vliegvlugge jongen.
 LEBRET T. 1982. Hoe komen Wilde Eenden aan de kost? *Vogels* 2: 45-48.
 SCHEKKERMAN H. 1982. Drieteentjes op Terschelling in augustus 1982. *Aythya* 21 (4): 17-21. — De foerageeractiviteit van Drieteenstrandlopers bleek af te nemen naarmate de weersomstandigheden verslechterden.

DE ROODBORSTTAPUIT

PERIODIEK VAN HET SAMENWERKINGSVERBAND VAN OOST-BRABANTSE VOGELWERKGROEPEN

- SPAANS A. L., RODENBURG S. & DE WOLF J. 1982. Het voedsel van jonge Eksters: een verkennend onderzoek. *Vogeljaar* 30: 31-35.
- WALTERS J. 1982. Langdurig broeden van Scholeksters *Haematopus ostralegus* op een niet uitkomend legsel. *Vogeljaar* 30: 199-200.
- 1982. Van plevieren, sterns en mensen. *Vogels* 2: 220-222. — Afleidingsgedrag van plevieren tegenover sterns en mensen.
- WESTERTERP K., GORTMAKER W. & WIJNGAARDEN H. 1982. An energetic optimum in brood-raising in the Starling *Sturnus vulgaris*: an experimental study. *Ardea* 70: 153-162.

Nestkasten

- ABEL G., VAN BERKEL J. & DEKKEMA J. 1982. Nestkastenverslag 1981-1982. *Vogelwacht Zuidoost-Drenthe, Schoonebeek*. — Overzicht van de controles van resp. 543 en 546 nestkasten.
- KONING F. J. 1982. Nestkasten voor roofvogels en uilen. Wat zijn de gevolgen? *Vogels* 2: 169-171. — Pleidooi voor het betrachten van voorzichtigheid bij het aanbieden van kunstmatige nestgelegenheid, gebaseerd op ervaringen in de Amsterdamse Waterleidingduinen in de periode 1961-80.
- VAN LAAR J. N. & STEL H. 1982. Jaarverslag 1981. KNNV Vogelwerkgroep Wageningen 22 (1): 97-104. — Controles van 250 nestkasten in 1981 alsmede een overzicht van de bezetting van nestkasten over de periode 1958-81.
- VAN DEN OETELAAR G. & HILGERS N. 1982. Broedgelegenheid voor Kerkuilen in Midden-Brabant. *Roodborsttapuit* 1 (3): 8-11. — Sinds het op ruime schaal aanbieden van nestkasten lijkt de Kerkuil steeds minder buiten nestkasten tot broeden te komen.
- SCHUYL G. P. J. 1982. Het Deelerwoud — nestkastenverslag 1981. KNNV Vogelwerkgroep Wageningen 22 (1): 75-79. — Controles van 113 nestkasten in 1981, alsmede een overzicht van resultaten over de periode 1968-81.

Trek en ringonderzoek

- VAN DEN BIJTEL H. J. V. 1982. De vorst- en sneeuw-rush van december 1981. *Kruisbek* 25 (4): 158-165. — Een plotselinge koude-inval zorgde in de periode 8-16 december 1981 voor sterke doortrek. Bij Driebergen vond een systematische telling van de rush plaats.
- 1982. Een onderzoek naar variaties in resultaten van waarnemers bij trekellingen. *Kruisbek* 25 (6): 248-253. — Een methodologisch onderzoek waarbij twaalf waarnemers onafhankelijk van elkaar op dezelfde plaats trek telden. De ervaren groep registreerde gemiddeld 18 soorten (variatie 14-26), tegen gemiddeld 12 soorten door de onervaren groep (9-16) en 22 soorten door een centrale post. Het totaal aantal waargenomen exemplaren bedroeg bij de ervaren groep gemiddeld 195 (88-280) en bij de onervaren groep gemiddeld 118 (81-153); de centrale post nam 269 exemplaren waar.
- 1982. Voorjaartrek over Noordhout, Driebergen in 1982. *Kruisbek* 25 (5): 213-233. — Systematische tellingen in de periode 31 januari tot en met 4 juni (779 teluren).
- BOGAERS G. 1982. Ringresultaten bij Tijftjaffen. *Natura* 79: 188-189. — De vangresultaten van 2000 Tijftjaffen in 1979, 1980 en 1981 uitgezet over de vangstmaanden juli-november.
- VAN DER BRINK B. 1982. Trekbewegingen bij Boerenzwaluwen. Op het Vinketouw (41) 1981 [2]: 5-15. — Zomerverplaatsingen, najaars- en voorjaartrek aan de hand van terugmeldingen.
- VAN DEN BRINK H. 1982. De doortrek van de Boompieper in Groningen. *Grauwe Gors* 10 (3): 3-9. — De sterkere doortrek in het voorjaar levert een aantal mogelijke verklaringen op.
- CAVÉ A. J. 1982. Experiments of the use of the sun by Starlings in the discrimination of geographical locations for navigation. *Ardea* 70: 197-216.
- GROENINK R. 1982. Ringresultaten van het torenvalken-onderzoek. *IJsvogel* 1 (4): 79-90. — In de periode 1966-81 werden 566 jonge en 6 volwassen Torenvalken geringd, waarvan 76 werden teruggemeld. Besproken worden doodsoorzaken, leeftijd, afgelegde afstand en trekrichting.
- HEIJNEN T. 1982. Over de doortrek van Tapuiten en Paapjes in mei 1982 in de Kempen. *Roodborsttapuit* 1 (3): 32-34. — Ongeveer 5400 ha werd 8-16 mei geteld met een bezoekduur van 45 min/100 ha. Dit leverde een schatting op van 3-5 Tapuiten en 1.3-1.6 Paapjes/100 ha.

- HOTTINGA A. 1982. Kraanvogeltrek op de Noord-Veluwe. *Anser* 1982 (4): 4-5. — Van 22 oktober tot en met 11 november 1982 werden 497 Kraanvogels op de Noord-Veluwe waargenomen.
- JUKEMA J. 1982. IJsgorzen als doortrekkers langs de Friese kust. *Vanellus* 35 (3): 58-59.
- KOOPMAN K. *et al.* 1982. Eerste verslag van de Steltlopperringsgroep FFF over de periode 1 juli 1980-31 december 1981, met speciale aandacht voor Kempshaan en Tureluur. *Twirre* 1982: 2-38. — Na een beknopte beschrijving van de methodiek volgt een uitgebreide behandeling van Kempshaan (geslachtsverhouding, gewichtsverloop, rui handpennen, suggesties voor vervolgonderzoek) en Tureluur (ondersoorten, gewichtsverloop, rui handpennen).
- KWAK, R. & LENSINK R. 1982. Verslag van de trekellingen op de telpost „Hoge Erf” te Arnhem, najaar 1981. Vogelwerkgroep Arnhem en omstreken. — Gedetailleerde uitwerking van 185 uren telwerk verdeeld over 44 ochtendtellingen (van ½ uur vóór tot 2 uur na zonsopgang) en 7 dagtellingen (van ½ uur vóór zonsopgang tot ½ uur na zonsondergang).
- MARTEIJN E. & LAAKE P. P. 1981. Voorjaarsrek van vogels langs de kust van West-Zeeuws Vlaanderen in 1980. *Duimpje* 7 (1): 13-20.
- ROOS M. 1982. 24 april: de gemiddelde eerste waarnemingsdatum van de Gierzwaluw *Apus apus* boven de Zaanstreek. *Grutter* 6 (6): 117-119. — Gemiddelde datum berekend over 39 jaren in de periode 1937-82.
- SCHIEKERMANN H. 1982. De trek van de Kleine Jager langs de Nederlandse kust. *Aythya* 21: 4-19. — Uitwerking van 341,5 uren in de periode eind juli tot eind november in de jaren 1978-81: seizoenverloop (gesplitst naar leeftijd en fase), verloop over de dag, invloed weersomstandigheden en klepto-parasitisme.
- WASSENAAAR R. D. [1983] Ringverslag 1982. Vogel-trekstation, Heteren. — Aantal geringde vogels en aantal terugmeldingen in 1982 en over de periode 1911-82.
- ZUMKEHR P. J. 1982. De doortrek van de Bepijlster *Turdus torquatus* op Terschelling in 1981. *Vanelus* 35 (3): 63-64.
- 1982. De Boompieper (*Anthus trivialis*) een verdwijnende soort? *Veldorn. Tijdschr.* 5: 41-52. — In de periode 1974-77 werd het aantal paren geschat op 50-62 tegen 38-47 in de periode 1978-81. De soort is vrijwel verdwenen uit de agrarische gebieden.
- 1982. De Aalscholver (*Phalacrocorax carbo*) in oostelijk Zeeuws-Vlaanderen. *Veldorn. Tijdschr.* 5: 94-102. — Tot ongeveer 1940 jaarlijks broedvogel in één of meerdere kolonies. Sindsdien uitsluitend doortrekker en wintergast met een sterke afname in aantallen in de jaren zestig, gevolgd door een toename vanaf 1973/74.
- 1982. De opmars van de Grauwe Gors (*Miliaria calandra*) in oostelijk Zeeuws-Vlaanderen. *Veldorn. Tijdschr.* 5: 141-148. — Tot 1955 een zeldzame broedvogel van het Verdrongen Land van Saeftinge. Afwezig als broedvogel van 1955-65. In de periode 1966-72 jaarlijks 10-15 broedparen. Van 1974 tot 1981 jaarlijks 38-65 zangposten met een mogelijk maximum van 100 paren. In goede jaren wordt de populatie in geheel Zeeuwsch-Vlaanderen op 200 paar geschat.
- COLIN D. 1982. Alpengierzwaluwen *Apus melba* in België en Nederland. *Ornis Flandriae* 1: 102-107. — De waarnemingen in België (11) en (13) Nederland vallen alle in de perioden eind maart tot half juni en half september tot begin oktober.
- DIRKSEN S. & BEEKMAN J. 1982. Het voorkomen van Kleine Zwanen *Cygnus columbianus bewickii* in de Onner- en Oostpolder in de jaren 1975-1981. *Grauwe Gors* 10 (1): 16-24.
- GANZEVLES W. & VAN TILLO P. 1982. De Kramsvogel *Turdus pilaris* als broedvogel in Zuid-Limburg in 1981. *Vogeljaar* 30: 288-290. — In totaal werden 94 zekere en 107-121 waarschijnlijke broedgevallen vastgesteld. Deze waren verdeeld over 51 kolonies. De gemiddelde koloniegrootte was 3.9-4.2 paren; de grootste kolonies bestonden uit 15 en 25 paren.
- GERRITSSEN G. J. 1982. Blauwe Kiekendieven in de IJsseldelta. *Natura* 79: 45-47. — Tellingen (1941-80) en verhouding van exemplaren in mannetjes- en vrouwtjeskleed.
- GROTENHUIS J. 1982. Voorkomen en verspreiding van de zeldzame weidevogels in 1981. *Meded. Vogelwerkgroep Zuidoost-Achterhoek* 9 (1): 5-6. — Een overzicht van het aantal paren Scholeksters, Grutto's en Wulpen in de Zuidoost-Achterhoek in 1974-81.
- VAN HAREN R. 1982. Blauwe reiger-kolonies in de Zuidoost-Achterhoek. *Meded. Vogelwerkgroep Zuidoost-Achterhoek* 9 (3): 8-9. — Ontwikkeling van vier kolonies in 1974-82.
- HENDRIKS H. 1982. Voorkomen van de Rode en Zwarte Wouw in Midden- en Oost-Brabant. *Roodborsttapuit* 1 (2): 22-23. — Waarnemingen over de periode 1966-81 laten zien dat zowel Rode Wouw (n = 142) als Zwarte Wouw (n = 70) meer in het voorjaar dan in het najaar worden vastgesteld.
- HEIJNEN T. 1982. Voorkomen van de Nachtzwaluw in de Kempen in 1978-1981. *Roodborsttapuit* 1 (2): 42-50. — Verspreiding en talrijkheid per kilometerhok. In totaal werden ongeveer 170 zangposten vastgesteld, met dichtheden van 0.4-2.5

- zangposten/100 ha in de grotere gebieden. Op grond van vroegere gegevens kunnen geen zekere uitspraken worden gedaan over aantalswijzigingen.
- 1982. De Blauwborst als broedvogel in Midden- en Oost-Brabant. Roodborsttapuit 1 (2): 10-21. — De Blauwborst is in de periode 1949-81 uit minstens 50 gebieden verdwenen. Een schatting voor 1981 levert 240-280 zangposten op. In de Kempen worden de meeste zangposten gevonden in moerasbossen bij beken en vennen.
- HILGERS L. 1982. Regenwulpen in Midden-Brabant. Roodborsttapuit 1 (2): 34-41. — Locatie van slaapplaatsen in het Nederlands-Belgische grensgebied met voorjaarsmaxima in de periode 1976-81. Het aantalsverloop wordt geschilderd aan de hand van tellingen op vier slaapplaatsen in voorjaar 1980 en 1981.
- VAN IMPE J. 1982. De Rietganzen *Anser fabalis* van de Peel. Kuluut (1982): 42-48. — Aantalsverloop, populatiedynamiek en gedrag van de ondersoorten *fabalis* en *rossicus* over de periode 1969/70-1978/79.
- 1982. Het voorkomen van de Dwerggans *Anser erythropus* in het zuiden van de provincie Zeeland. Veldorn. Tijdsch. 5 (4): 130-140. — In de winters van 1956/57 tot 1981/82 werden ongeveer 30 Dwergganzen waargenomen waarvan 28 adulte.
- JONKER K. 1982. Zoeken naar Lepelaars in de Zaanstreek en omgeving in 1982. Grutter 6 (6): 107-113. — De Wijde Wormer is als foerageergebied in vergelijking met 1971 in belang afgenomen. Hetzelfde geldt voor de in de nazomer gebruikte pleisterplaatsen in Wormer- en Jisperveld en Westzijderveld.
- JONKERS D. 1982. De Nederlandse Ooievaars in 1982. Vogeljaar 30: 297-301.
- VAN KLAVEREN F. 1982. Bergeenden in het Gooi, 1981. Korhaan 16 (2): 43-44. — In 1981 werden 39-45 paren in het Gooi vastgesteld.
- KRAMER T. 1982. Kramsvogel als broedvogel in West Zeeuws-Vlaanderen. Duumpje (1982): 133-134. — In de periode 1974-76 werden 1-3 broedparen gevonden in een boomgaard in de gemeente Oostburg. In 1982 een broedgeval in een appelboom bij Aardenburg.
- KUIPERS Y. D. 1982. De Fuut in de Vogelhoek in de jaren 1975 t/m 1982. Jaarboek 1981/82, Vogelwerkgroep Friese IJsselmeerkust e.o., pp. 25-31.
- MARQUENIE J. G. M. 1982. Kraanvogels op Voorne en Goeree. Vogeljaar 30: 328-330. — Waarnemingen van vele groepen Kraanvogels in de eerste helft van november.
- MARTEIJN E. 1982. Kraanvogels in West Zeeuws-Vlaanderen. Duumpje 1982 (4): 130-132. — Eerste waarneming op 5 november 1982. Minimaal 1000 Kraanvogels passeerden, voornamelijk ten westen van Breskens. Enkele honderden pleisterden enkele dagen tot een week.
- VAN DEN MUNCKHOF X. 1982. Noordlimburgse Ortolanen bedreigd. Vogeljaar 39: 213-214.
- VAN POPPEL A. 1982. De Roek als broedvogel in Noord-Brabant in 1978. Roodborsttapuit 1 (1): 6-10. — Er werden 1827 nesten in 26 kolonies geteld overwegend in het centrale en oostelijke deel van Noord-Brabant.
- SCHIEKERMANN H. 1982. Drieteentjes op Skylge in 1981. Aythya 21 (1): 13-19. — Verspreiding van Drieteenstrandlopers op Schiermonnikoog tijdens hoog- en laagwater in augustus alsmede een beschrijving van het gedrag rond hoogwater en foerageermethoden.
- 1982. Zwarte Sterns bij Wieringen. Aythya 21 (3): 16-21. — Foerage op 4 september 1982 vond plaats voor de kust bij Medemblik en werd afgewisseld met rustperiodes op akkers. Slaaptek werd bij Den Oever geteld: 28 000 Zwarte Sterns en 12 000 Visdieven/Noordse Sterns vlogen van het IJsselmeer naar Balgzand. Tegelijkertijd vlogen 8100 Zwarte Sterns en 3200 Visdieven/Noordse Sterns via het Wieringerrandkanaal en het Amstelmeer naar het Balgzand.
- SCHILPEROORD L. & SCHILPEROORD M. 1982. De Kleine Rietgans in Zuidwest Friesland in het seizoen 1981/1982. Jaarboek 1981/82 Vogelwerkgroep Friese IJsselmeerkust e.o., pp. 40-46.
- STOKER A. 1982. De Nijlgans, nu ook broedvogel in het Gooi en Vechtplasseengebied. Korhaan 16 (5): 132-133. — Waarnemingen van Nijlganzen, waaronder paren met jongen, in de periode 1977-82.
- VERGOOSSEN W. 1982. Rode en Zwarte Wouw (*Milvus milvus* en *M. migrans*) in Limburg — een overzicht. Vogelvlucht 5 (1): 5-14. — Overzicht van het voorkomen van Rode Wouw (n = 344) en Zwarte Wouw (n = 147) in Limburg 1900-80. Tevens informatie over seizoenverloop en groepsgrootte. Bij de Rode Wouw zijn enkele gevallen van overzomerling en overwintering bekend.
- VISSER D. 1982. Roekenkolonies Rijk van Nijmegen e.o. 1982. Mourik 8 (3): 101-104.
- DE VOS G. J. 1982. De Korhoenderpopulatie op het Fochterlooerveen. Grauwe Gors (10 (1): 3-7. — Populatie-ontwikkeling in de periode 1965-81. Het aantal hanen nam af van 52 in het seizoen 1965/66 tot 12 in 1980/81. Minstens 94% van de eieren en/of jongen ging verloren.
- VAN DE WAAL W. 1982. De Zwarte Roodstaart in het oostelijk havengebied. Gierzwaluw 20 (2): 55-58. Een toename van één broedpaar in 1980 naar drie in 1981 en 11-15 in 1982.
- WIJMENGA E. 1982. De voortgang van het wulpenonderzoek. Twirre 5 (3): 13-18. — In 72 gebieden verspreid over geheel Nederland werden in maart en april 1982 resp. 16 276-17 015 en 8903 exemplaren geteld.